

OPONENTSKÝ POSUDEK (RIGORÓZNÍ PRÁCE)

Jméno rigorozanta:	Martin Lehocký
Téma práce:	Umělá inteligence a odpovědnost v soukromém právu
Rozsah práce:	255.497 znaků včetně mezer (dle prohlášení autora), tj. 141,95 NS)
Datum odevzdání práce:	19. 04. 2020 (elektronická podoba)

1. Aktuálnost (novost) tématu

Autorem zvolené téma je s ohledem na dynamický rozvoj této specifické oblasti IT (s jistým zjednodušením) v posledních letech zcela jistě aktuální. Podobně, jako již mnohokrát dříve, jsme, zdá se, na počátku vývoje, pro nějž je charakteristické, že právo zaostává za aktuálními možnostmi v tom, co je technicky možné a dosažitelné.

Oponentské hodnocení: Výběr tématu hodnotím na základě uvedeného kladně. Zpracování tohoto tématu je schopno osvědčit, zda si rigorozant osvojil teoretické poznatky založené na soudobém stavu vědeckého poznání, výzkumu a vývoje a zda je schopen jejich náležitě aplikace v samostatné tvůrčí činnosti.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Jak již bylo uvedeno výše, jde o téma, které je aktuální a zároveň k němu probíhá široká diskuse. Zde je ovšem dlužno dodat, že tato diskuse je intenzivnější především v zahraničí (v návaznosti na technologická a vývojová centra velkých nadnárodních firem). Je tedy zřejmé, že autor nemůže dané téma úspěšně zpracovat bez důkladné analýzy cizojazyčných zdrojů, což náročnost na zpracování nepochybně zvyšuje. Konečně nelze také přehlédnout, že otázka odpovědnosti AI s sebou nese nutnost jistého vhledu do této specifické problematiky samotné a že autor – chce-li se zabývat otázkou odpovědnosti AI – musí nejprve obsáhnout alespoň základní principy fungování AI a musí si rovněž být vědom nejen případných právních, ale také etických konotací. Téma tak vyžaduje od autora vskutku komplexní přístup, což ovšem rovněž zvyšuje náročnost na (úspěšné) zpracování.

Oponentské hodnocení: Náročnost zvládnutí těchto teoretických otázek, jakož i prokázání praktických znalostí, při čemž lze čerpat ze standardní odborné literatury (a to především zahraniční), jak učebnicové, tak časopisecké, odpovídá požadavkům, které jsou kladeny na práce tohoto druhu.

3. Formální a systematické členění práce

Po formální stránce je práce rozdělena do sedmi kapitol (k nimž je nutno připočítat úvod a závěr). Pokud jde o systematické členění práce, autor zvolil osvědčený postup od obecného k dílčímu, který na dané téma vhodně aplikoval. Tak v kap. 1 přibližuje čtenáři sice stručně, ale pro účely práce v dostatečném rozsahu, problematiku samotného fungování AI. V kap. 2 již začíná těžiště práce, kdy ovšem k tématu přistupuje opět nejprve v rovině obecné, neboť se zabývá právní reflexí AI ve vybraných státech (a zde se potvrzují slova o „velkých hráčích“ uvedená výše): zcela logicky se tudíž autor zabývá Japonskem, Jižní Koreou, USA a Velkou Británií. V kap. 3 se pak již úžeji zaměřuje na český právní řád, zejména pokud jde o otázky odpovědnosti, na což navazuje kap. 4. V kap. 5 se pak analyzuje jednotlivé skutkové

podstaty odpovědnosti v návaznosti na AI, v kap. 6 se zabývá dílčími příklady a vhodně tak doplňuje kapitolu předchozí. Konečně v kap. 7 vyslovuje své úvahy de lege ferenda (resp. do budoucnosti) a v závěru pak své poznatky přehledně shrnuje.

Oponentské hodnocení: Systematika práce je zvolena vzhledem k tématu práce vhodně jednotlivé dílčí části na sebe vhodně navazují a nachází patřičnou reflexi ve formálním dělení na kapitoly a podkapitoly. Systematické a formální členění tak odpovídá zvolenému tématu a zároveň odpovídá požadavkům, které jsou kladeny na práce tohoto druhu.

4. Vyjádření k práci

Autor stručně vytyčuje cíl práce. Je jím posouzení, zda je český právní řád připraven na fenomén umělé inteligence. (srov. s. 4 a znovu na s. 14). Kladně hodnotím autorovu systematičnost při zpracování práce (zejména kladně hodnotím, že autor za každou kapitolu připojuje dílčí shrnutí) – tím je orientace v práci a v názorech autora značně usnadněna. Kladně dále hodnotím, že autor je schopen správně odhadnout míru, s níž je třeba čtenáři přiblížit samotnou problematiku AI – zejm. v kap. 1. Zde vyzdvihuji, že autor si správně všímá skutečnosti, že v současné době nelze vlastně o AI v pravém slova smyslu hovořit (srov. zejm. jeho trefnou analýzu II. typu AI na s. 10). Dále kladně hodnotím, že autor si je vědom nutnosti pracovat v rámci tohoto tématu především se zahraničními zdroji: z celkového počtu 82 zdrojů pracoval s 37 zdroji zahraničními, což je téměř polovina a jde nepochybně o nadstandardní práci se zahraničními zdroji ve srovnání s obdobnými pracemi. Kladně hodnotím také podrobnost a hloubku zpracování tématu, o čemž svědčí mimo jiné také *lege artis* vedený poznámkový aparát, čítající 371 poznámek pod čarou (jde opět o hodnotu nadprůměrnou ve srovnání s podobnými pracemi). Autor rovněž pracuje s relevantní judikaturou (celkem 18 judikátů).

Jako *obiter dictum* oceňuji autorův široký rozhled napříč sci-fi kinematografií pokud jde o různé formy AI. Autorovi však vytýkám, a to tím spíše, že se věnuje dílčí otázce autonomních vozidel (zejm. s. 79 a násl.), že v jeho práci absentuje zmínka o automobilu Kitt (ze seriálu Knight Rider), zjevně vykazujícího AI vyššího stupně a případně též o voze známém z filmu Upír z Feratu, který sice nedisponuje AI ve zde zkoumaném smyslu, avšak vykazuje zřetelné prvky živého organismu.

Práci celkově hodnotím jako zdařilé zpracování tématu, a to ohledně logické stavby, hloubky zpracování tématu i použitých právně-hermeneutických metod. Práce vyniká zejména podrobností a transparentním vedením myšlenkové a argumentační linky autora napříč celým tématem.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíl práce je uveden výše. Autor tento cíl splnil , když dospěl k plně argumentačně podloženým závěrům.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Autor při zpracování zvoleného tématu prokázal schopnost samostatné práce , a to jak pokud jde o literaturu, tak judikaturu. Automatická kontrola shod provedená systémem theses.cz generuje dokument čítající 4027 stran, představující 133 dokumentů obsahujících shody. Míra shody však v žádném dokumentu nepřesahuje 5%. Nakolik je v lidských silách takto obsáhlý dokument v rámci časové dotace pro posouzení práce prostudovat, lze konstatovat, že nalezené shody se týkají povětšinou názvů právních předpisů či citací

	<p>zákonných textů nebo citací judikatury, které logicky musí být shodné. Automatická kontrola shod provedená systémem Turnitin indikuje 119 zdrojů obsahujících shody, čímž generuje celkovou podobnost (<i>overall similarity</i>) 24 %. Z toho je však třeba věnovat pozornost pouze zdroji č. 1, kde je indikována shoda 11 % (od zdroje č. 2 se vyazuje shoda 2 %, od zdroje č. 3 pak 1 %). Pokud jde o zdroj č. 1, je třeba konstatovat, ani toto číslo samo o sobě ničeho nevypovídá, neboť jde o souhrn všech shod z jednoho zdroje (dspace.cuni.cz), v němž jsou ovšem agregovány jednotlivé dílčí zdroje z tohoto úložiště. Po prostudování pasáží označených systémem Turnitin pro tento zdroj konstatuji, že indikované shody se týkají především ustálených citací profilující teoretické literatury, ustálených právních obrátů, zákonných ustanovení, judikatury či ustálených právních obrátů apod. Na základě těchto kontrol tedy nelze učinit závěr, že by uchazeč nepostupoval při tvorbě práce <i>lege artis</i>.</p>
Logická stavba práce	Logická stavba práce je již zhodnocena výše a je možno ji hodnotit jako zdařilou.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Autor pracuje s literaturou řádně a průběžně na ni odkazuje. Seznam použité literatury je přehledný. Ze seznamu vyplývá, že pracoval s více než 80 publikacemi ať už monografického či časopiseckého charakteru, téměř polovina z toho pak zdroje cizojazyčné a rovněž s odpovídajícím množstvím judikatury (v podrobnostech srov. výše). To je zcela dostačující vzhledem k požadavkům kladeným na práce tohoto druhu.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Autor téma zvolené v názvu práce zpracoval co do podrobnosti způsobem odpovídajícím požadavkům na práce tohoto druhu. Lze tedy uzavřít, že autor zvolené téma zpracoval a vyčerpал dostatečně.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Úprava práce je po formální stránce přehledná. Velikost písma i jeho rozpal je standardní, počet úhozů je pravděpodobně vyšší než průměrná normostrana. Lze uzavřít, že úprava odpovídá požadavkům kladeným na práce tohoto druhu.
Jazyková a stylistická úroveň	Jazyková a stylistická úroveň práce je dobrá.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

6.1 Připomínky k práci jsou obsaženy již výše v textu.

6.2 Autor v práci vyslovuje mnoho zajímavých názorů, resp. tezí. Pro účely obhajoby doporučuji zaměřit se na autorovu distinkci provedenou na s. 97, kdy pro III a vyšší typ umělé inteligence navrhuje odpovědnost za zaviněné způsobení škody. Proti tomu samotnému nelze nic namítat, autor by se však mohl v rámci obhajoby blíže pozastavit nad důsledky takového přístupu v běžném životě. Představme si např. autonomní vozidlo disponující tímto stupněm AI, které zaviněně způsobí škodu. Klíčovým elementem institutu odpovědnosti (za škodu) je reparace způsobené škody. Budeme tedy mít co do činění

s vyspělou AI, kterou povoláme k odpovědnosti. Jak si však autor představuje v daném případě reparaci vůči poškozenému?

Doporučení/nedoporučení k obhajobě	práce Závěrem lze konstatovat, že předložená rigorózní práce jak po stránce formální, tak i obsahové, splňuje požadavky kladené na rigorózní práce, tj. prokázat schopnost k samostatné tvůrčí činnosti a hlubší znalosti ze zpracovávané tematiky, a proto doporučuji její přijetí k ústní obhajobě.
---	--

V Praze dne 26. 05. 2020

doc. JUDr. Ondřej Frinta, Ph.D.
oponent rigorózní práce